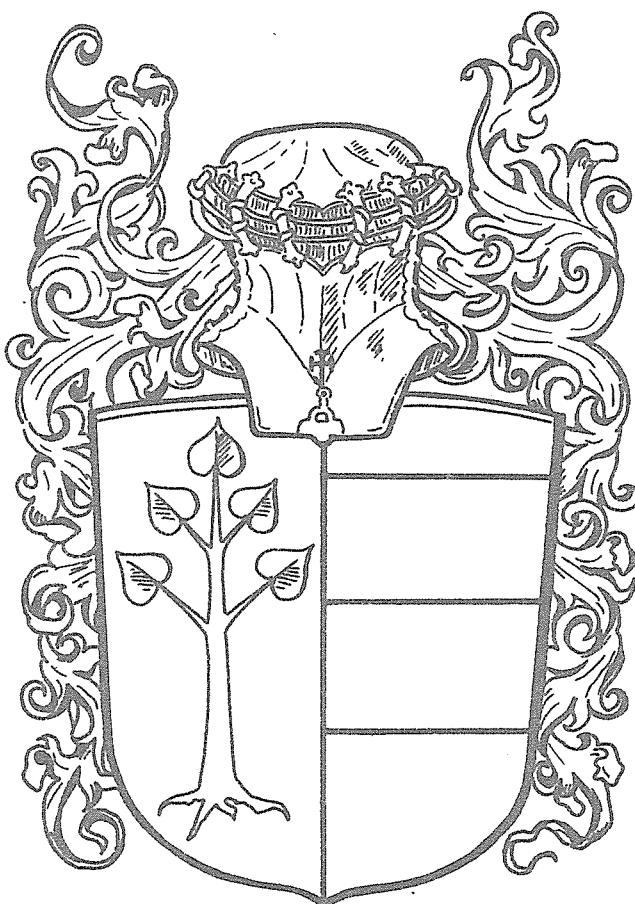

DŮM KULTURY ROH
KRÁLOVOPOLSKÉ STROJÍRNY BRNO

GENEALOGICKÉ
A HERALDICKÉ

2
1982

I N F O R M A C E

Moravští Kounicové

a restituce knížecí hrobky ve Slavkově u

Brna.

Pod tímto názvem se konala dne 16. března 1982 přednáška s. Jana Linharta a s. Jana Perničky, prom. hist., která vzbudila v jarním semestru přednášek největší zájem brněnské veřejnosti. Zúčastnilo se jí dle presenční listiny šedesát osm členů a hostů.

Zájem o tuto význačnou moravskou rodinu nastal zejména na podzim roku 1980, kdy byla ve Slavkově za účelem opravných prací otevřena knížecí hrobka rodu Kouniců. Odborný průzkum, opravy a konzervaci rakví prováděli zaměstnanci Historického muzea ve Slavkově. Fotografie z těchto záchranných prací byly promítány epidiaskopem a přednášející J. Pernička, odborný pracovník Historického muzea ve Slavkově, k nim podával vysvětlující poznámky. Shlédlí jsme m.j. fotografie sedmi zde nalezených rakví s pozůstatky význačných členů rodu Kouniců. Na tuto přednášku navazovala exkurze do Slavkova dne 24. dubna, kde jsme viděli tyto pozůstatky a celou hrobku po stavební opravě v originále.

V druhé části přednášky hovořil brněnský genealog Jan Linhart o genealogii české a moravské větve pánů z Kounic. Konstatoval, že rodina byla naším největším historikem minulého století Fr. Palackým zařazena do tzv. rozrodu znaku lekna, jehož počátky

sahají tak daleko do minulosti, že souvislosti mezi jednotlivými tam zařazenými rody nelze dnes již přesně stanovit. Předkové moravských Kouniců pocházejí od rodiny Stošů z Bránic ve Slezsku, kde se objevují již k roku 1385. Někdy se psávali jako Šiškové a kolem roku 1460 opouštějí svůj přidomek z Bránic a začínají se psát podle obce Kounice, z Kounic. Bedřich z Kounic (1591-1649) se stává zakladatelem české větve rodu. Zakladatelem moravské větve se stává jeho nevlastní bratr Lev Vilém (1614-1655). Tento je povyšen roku 1642 do stavu hraběcího. Z jeho potomků vynikali Dominik Ondřej, diplomat, sběratel uměleckých děl a stavebník slavkovského zámku, jeho syn Maximilián Oldřich, císařský vyslanec a moravský hejtman.

Tento Maximilián Oldřich byl otcem nejvýznačnějšího člena celého rodu, kancléře císařovny Marie Teresie a prvního knížete v rodě, Václava Antonína knížete z Kounic-Rietbergu. Dožil se vysokého věku osmdesáti tří let a je pochován ve Slavkově. Jeho vnuček Aloisem Václavem (1774-1843) vymírá moravská větev rodu. Její majetek dědí po dlouhém soudním sporu představitel české větve Albrecht Vincenc. Jeho bratr JUDr. Václav Kounic byl významným českým politikem a mecenášem českého vysokého školství. Měl přezdívku "Růžový hrabě". Ačkoliv byl dvakrát ženat, nezanechal žádné potomstvo. Po jeho smrti dědí rodový majetek jeho bratr JUDr. Eugen Kounic (1841-1919). Eugenovo manželství s Annou Fenzelovou (1848-1909) zůstává též bezdětné, a tak 8. září 1919 Eugenovou smrtí vyhasiná celý a kdysi mocný a významný rod Kouniců.

Celá přednáška, trvající přes dvě hodiny, přinesla uspokojivý zážitek všem zájemcům jak o genealogii tak i o moravskou historii, což se odrazilo i v následující diskusi.

Dějiny rodiny Kouniců jsou s. Linhartem soustavně zpracovávány a v příštím roce bude přistoupeno k jejich vydání tiskem péčí Klubu přátel vojenské historie při 605. ZO Svazarmu při n.p. Zbrojovka Brno.

redakce

Vojenské matriky

Na toto téma přednášel dne 20. dubna 1982
dr. O. Frankenberger.

Vojenské matriky souvisí s institucí vojenských duchovních, s nimiž se setkáváme od vzniku žoldnéřských útvarů v 16. století. Byly vedeny v rámci pluků, tudíž původně pouze u jezdeckta a pěchoty. Pro ostatní vojáky byly určeny matriky posádkové. Časem však vznikají i matriky vojenských nemocnic a invalidoven a v druhé polovině 19. století dostávají matriky i útvary dělostřelecké, vozatajské a ženijní.

Po rozpadnutí habsburské monarchie převzaly matriky jednotek doplňovaných z našeho území československé útvary, které z nich vznikly. Byly převzaty i ra-

kouské předpisy pro vedení vojenských matrik platné až roku 1932 bylo výnosem MNO vedení plukovních matrik zrušeno a matriky na příště vedeny pouze u velitelství vyšších, případně posádkových. Okupace vývoj přerušila, ale po osvobození byl obnoven stav z roku 1939. V roce 1948 bylo matriční právo v celém státě unifikováno a vojenské matriky zrušeny. Ty z nich, které mají dosud praktický význam, totiž matriky z Čech a Moravy z doby po roce 1880, byly soustředěny v matričním oddělení obvodního národního výboru pro Prahu 1, ostatní uloženy ve voj. hist. archivu v Praze. Tam přišly i všechny - tudiž i novější - matriky ze Slovenska, neboť tam bylo již uher-skými zákony zavedeno obligatorní vedení civilních matrik a matriky církevní měly tudiž již jen historický význam.

Velký fond vojenských matrik uložený ve VHA zahrnuje matriky z let 1673 až 1948 a lze ho tudiž časově rozdělit na několik useků:

- a) Období habsburské monarchie 1673-1918
- b) Období českoslov.republiky 1918-1939
- c) Matriky t.zv. Slovenského Štátu
- d) Matriky čsl.zahraniční armády (1 svazek)
- e) Matriky čsl. armády 1945-1948

Je to ovšem dělení jen formální, neboť speciellně první a druhé období nelze prakticky přesně oddělit, jelikož u většiny útvarů jsou svazky zahrnující obě období.

Co do obsahu dělí se matriky na křestní, sňatkové a úmrtní, někde nalezneme kromě toho i zvláštní matriky konvertitů.

Až do konce 18. století byly vedeny latinsky, později počíná převládat němčina. Matriky čsl. armády jsou přirozeně vedeny česky nebo slovensky. Některé z matrik jsou přímo vedeny abecedně, pokud tomu tak není, jsou opatřeny abecedním rejstříkem.

Vojenské matriky mohou být velmi cenným zdrojem genealogických informací a doplňovat v tom směru matriky farní a státní. Jsou uspořádány podle pluků a je tudíž záhadno, chceme-li v nich hledat, znát číslo či alespoň jméno příslušného útvaru. Pokud je však známo místo, odkud osoba, o niž informace potřebujeme, pochází, lze zpravidla se značnou dávkou pravděpodobnosti zjistit i útvar, u něhož ji máme hledat.

Vojenské matriky uložené ve vojenském archivu jsou přehledně uspořádány a je k dispozici i seznam všech svazků. Studovat je lze v studovně vojenského historického archivu v jeho budově v Praze-Karlíně, Invalidovna. Nutno se ovšem předem informovat, v kterou dobu je studovna přístupná a zda objednané svazky budou do studovny dodány na počkání nebo třeba až druhý den.

Vycházka za pamětihodnostmi města

Slavkova

Dne 24. dubna 1982 uspořádal náš klub výlet do Slavkova za tamníjšími památkami. Zučastnilo se jej 27 členů a rod. příslušníků, milými hosty bylo 30 členů sekce Heraldaika a genealogie VSM v Olomouci.

Městem nás provedl zasvěcený znalec Slavkova ing. Jan Špatný. S ním jsme došli ke knížecí hrobce na místním hřbitově, kde nás dr. Dušan Uhlíř, CSc., ředitel Historického muzea ve Slavkově a prom.hist. Jan Pernička, odborný pracovník tohoto muzea, seznámili s dějinami hrobky a rodu Kouniců. V hrobce je pohřbeno sedm členů rodu, nejvýznačnějším je jistě Václav Antonín (1711-1794), první kníže Kounic. Hrobka byla v roce 1980 v rámci rekonstrukce otevřena, přitom bylo učiněno několik zajímavých, zejména faleristických objevů. Po stavební úpravě a konzervaci rakví budou ostatky zemřelých opět uloženy na původní místa.

Po prohlídce hrobky se účastníci odebrali do St. zámku Slavkov, kde si prohlédli pozůstatky kdysi tak významné rodové obrazárny.

Závěr exkurze patřil expozici "Napoleon a slavkovská bitva" Historického muzea v Slavkově, která velmi zdařile ukazuje význam jedné z největších bitev na našem území.

Všichni účastníci exkurze si odváželi mnoho dojmů a nových poznatků, zejména díky pečlivému výkladu pracovníků slavkovského muzea, kteří se nám obětavě věnovali.

Těšíme se na podzimní výlet do Olomouce, kam nás na oplátku pozvali naši olomoučtí přátelé.

Vzpomínka na Jožu Uprku

Jiří Adámek

Genealogické bádání je poutavé a zajímavé, protože vedle suchopárných dat často obsahuje přitažlivé podrobnosti, vrhající bližší světlo na rodové vztahy. Obzvláště zajímavé je bádání o předcích slavných lidí, byť by neprinášelo sensační odhalení. Tak je tomu i u slavného a bohužel málo ceněného malíře Moravského Slovácka Joži Uprky, který měl 26. října 1981 stodvacáté výročí narození. O jeho díle bylo řečeno hodně, ale o jeho předcích poměrně málo, a proto jistě nebude na škodu podívat se od data jeho narození o sto let zpět do poloviny 18. století³.

Joža Uprka (nikoliv Úprka) se narodil 26. října 1861 v Kněždubě u Strážnice, zemřel 12. ledna 1940 v Hroznové Lhotě, sousední dědině Kněžduba. Byl prvorodeným synem Jana Uprky, poločtvrtlánika v Kněždubě a Evy Machálkové, původem z Lipova. Otec se výměrou polí řadil mezi malorolníky (poločtvrtlán neboli osmina lánu měla 3 ha plochy), stejně na tom byli po majetkové stránce i ostatní předci. Vedle těchto malorolníků byli v Uprkově rodě ještě podruži, domkáři a jeden kolář. Tedy až na jednu výjimku všichni zaměstnaní v zemědělství. Píší se Uprka s krátkým U, jen Jožův otec Jan je zapsán v matrice sňatků v roce 1860 jako Uperka⁴. Sňatek rodičů byl v rodišti nevěsty, v Lip-ově. U obou svatebčanů musil být souhlas otců ke sňatku, protože ani 22 let

nestačilo na plnoletost. Ta byla tehdy stanovena 24 lety.

Uprkovi předkové se tím dělí do dvou linií. Otcovské kněždubské a mateřské lipovské. Rozdelení se s výjimkou linie Uprků udržuje po celé zkoumané období do poloviny 18. století. A jaká fakta se doloží o otcovské linii?

Otec Jan se narodil roku 1838. Byl synem Ondřeje Uprky, kněždubského polocvrtlánika a Kateřiny Bilové z Kněžduba. U prarodičů narážíme na jednu neobvyklou pozoruhodnost. Děd Ondřej byl vdovec, syn Ondřeje Uprky a sociálním postavením podruh, tedy v kategorii zemědělského proletariátu. Ženil se roku 1836 ve věku 48 let (matrika mylně udává 46 let), nevěsta měla 23 roků (i zde je mylný údaj 24 let). Na tom by nebylo nic divného, když bychom neznali předcházející okolnosti. Ondřej byl vdovcem a ženil se krátce po svém ovdovění. První manželka Alžběta zmřela podle tehdejší diagnosy vysílením či zeslabením ve věku 75 roků (nikoliv 80, jak udává matrika). Byla tedy o 27 roků starší než ženich. Velký věkový rozdíl je v takovém případě skutečně zarážející. Zřejmě si bral dvaadvacetiletý ženich roku 1810 čtyřicetdevítiletou nevěstu kvůli majetkovému zajištění. Sám byl pouhý podruh a nevěsta přece jenom polocvrtláníčka. Jeho velkou osobní tragedií bylo, že značnou část svého mladého života musil prožít v bezdětném manželství vedle stárnucí ženy.

V roce 1810 se poprvé setkáváme se

jménem Uprka v kněždubských matrikách⁷. Podle hodnověrného tvrzení přišel Ondřej Uprka z Boršic u Blatnice, kde se sice jméno Uprka nevyskytuje, zato je zde běžné jméno Huperka či jeho varianta Huprka⁸. Narodil se nikoliv roku 1791, jak udává záZNAM kněždubské oddavkové matriky, ale již roku 1788¹⁰, kdy máme z celého období 1773 - 1800 jeden jediný záZNAM právě z tohoto roku o narození syna Ondřeje čtvrtláníkovi Ondřeji Huprkovi.

Sledujeme-li situaci v Huprkově rodiňe, objasní se nám, proč musil Ondřej odejít jako obyčejný podruh do Kněžduba. Starší bratr Martin se na konci 18. století oženil a před rokem 1800 měl již syna, další děti pak následovaly. V letech 1802 a 1803 zemřeli Ondřeji otec i matka, a tak mu zřejmě nezbývalo nic jiného než odejít z rodného domu a najmout se do služby. Ke jménu Huperka a Huprka je nutno podotknout, že se v Boršicích vyskytuje obě varianty, ale ke konci století se objevuje častěji Huprka. Z Huperka či Huprka udělat mechanicky Uprka je dost odvážné, ale ne nepraviděpodobné, protože máme doloženy případy, kdy se Urbánek mění na Hurbanek či naopak. Pro konec 18. století a počátek 19. století je typické vymízení H na začátku slova (ostatně H asi nemělo v příjmeních funkční postavení), což by dosvědčovalo přeměnu Huprky v Uprku. Přesto se nám však jméno Huperka jako další varianta jména Uprka vyskytuje při svatbě Uprkova otce Jana s Evou Machálkovou v roce 1860¹². Jak ženich, tak otec Ondřej (původem z Boršic) jsou psáni Uperka. Otec navíc i ve svém pro-

hlášení o souhlasu se sňatkem neplnoletého syna.

Druhou manželkou Ondřeje, matkou Jana Uprky, byla Kateřina Bilová, dcera čtvrtláníka Jiřího Bily. Starobylý rod Bili je v Kněždubě usazen od poloviny 17. století. Přišel ze Slezska, do něhož se v té době počítalo nejen naše, ale i Horní Slezsko a Těšínsko, včetně nynější polské části.

Ze strany matky Evy je vytvořena lipovská linie předků. Eva byla dcerou jiřího Machálka a Evy roz. Daškové. Její děd Ondřej Leška byl jediný zjištěný řemeslník mezi Uprkovými předky a navíc on nebo jeho syn byl malíř. Maloval nábpženské kpcionály a obrazy¹³, matka Joži Uprky Eva, dcera Jiřího Machálka a vnučka Ondřeje Lešky byla lidová malérečka¹⁴.

Z uvedených faktů by nám pak vyplynulo jedno zjištění. Nadání Joži Uprky pocházelo nikoliv ze strany Uprků, ale spíše ze strany Bilů a Lešků, což nám dokládají uvedená fakta.

Poznámky

- 1/ V dnešní době dochází ke změně proti původním náhledům 17. a 18. století, kdy byly hlavními impulsy genealogických výzkumů spíše praktické zřetele než skutečné rodičovská bádání. Tyto zřetele byly orientovány na právní hlediska, at už veřejnoprávní nebo soukromoprávní.
- 2/ Viz podnětná studie Františka Šantavého: K stému výročí studia akademického malíře Joži Uprky na Slovanském gymnáziu v Olomouci. In: Okresní archiv v Olomouci 1979 /Olomouc 1980/, str. 57 - 62, kde je obsazena i literatura a prameny k Uprkovi a jeho předkům.

- 3/ Studie vychází z matrik tohoto období. Jedná se o následující matriky uložené ve Státním oblastním archivu v Brně: E 67, Matriky G 1658, Římskokatolický farní úřad Boršice, smíšená matrika 1781 - 1849, G 1174, Římskokatolický farní úřad Hluk /v něm obsazený i Boršice/, matrika narozených 1750 - 1771, G 1175, Ibidem, matrika narozených 1772 - 1780, G 1693, Římskokatolický farní úřad Kněždub, smíšené matriky 1755 - 1785, G 1694, Ibidem, smíšené matriky 1785 - 1866, G 1702, Římskokatolický farní úřad Lipov, smíšené matriky 1785 - 1840, G 1706, Ibidem, matriky sňatků 1841 - 1867, G 1805, Římskokatolický úřad Velká /v něm obsažen i Lipov/, smíšená matrika 1757 - 1774, G 1806, Ibidem, smíšené matriky 1775 - 1785.
- 4/ G 1706, Římskokatolický farní úřad Lipov, matrika sňatků, pagina 119.
- 5/ Podle F. Šantavého, Ibidem, přišel Ondřej Huprka, v Kněždubě pak Uprka, z Boršic. Po příchodu do Kněždub pak při zápisu došlo k odpednutí počátečního H. Je to pravděpodobné, i když musíme být při posuzování těchto problémů opatrni.
- 6/ To nám ostatně vyplýne ze zjištění závažných faktů o Ondřejově životě, jak bude zmínka dále.
- 7/ G 1694, Římskokatolický farní úřad Kněždub, smíšená matrika, matrika sňatků, fol. 27.

- 8) F. Šantavý, Ibidem, str. 57.
- 9) Ibidem.
- 10) G 1658, Římskokatolický farní úřad Boršice, smíšená matrika, matrika narozených, fol. 19.
- 11) G 1175, Římskokatolický farní úřad Hluk (v něm obsaženy i Boršice), matrika narozených 1772 - 1780, G 1658, Římskokatolický farní úřad Boršice, smíšená matrika 1781 - 1849.
- 12) G 1706, Římskokatolický farní úřad Lipov, matrika sňatků, pagina 119.
- 13) F. Šantavý, Ibidem, str. 57.
- 14) F. Šantavý, Ibidem, str. 57.

Nové vydání staromoravských rodů

V roce třicátého výročí Pilnáčkovy smrti vydal Státní oblastní archív v Brně, dědic vydavatelských práv po zemřelém, podle druhého vydání z r. 1972 ve stejné úpravě i ceně (115,- Kčs) dotisk jeho nejvýznamnější práce Staromoravské rody.

Nemusíme našim čtenářům zvláště doporučovat toto dílo, které tvoří jednu ze základních a nepominutelných pracovních pomůcek každého zájemce o moravskou genealogii a heraldiku. Těm, kteří je neznají, je třeba připomenout, že obsahuje na 636 stranách a 12 přílohách (rodokmeny a 5 znakových vyobrazení) 2555 hesel, zachycujících především méně známé moravské vlastycké rody od nejstarších dob až zhruba do r. 1600. V dodatcích na konci knihy je pozornost soustředěna na měšťanské rody, zpracované někdy až do 20. století. Nákresy znaků jsou velmi početné, doprovázejí přibližně polovinu hesel.

Objednávky vyřizuje až do vyčerpání zásoby Státní oblastní archív Brno, Žerotínskovo nám. 3/5, 662 12 Brno.

- švá

Heinz Machatscheck: Unterhaltsame Wappenkunde. "Neues Leben" Berlin 1981, 233 s., barevný frontispis, barevné znaky v textu.

Dva roky po vydání lexikonu městských znaků NDR (1979) vydal jeden z jeho spoluautorů knihu téže tématiky pod výše uvedeným názvem. Na rozdíl od lexikonu pojál

Machatscheck tuto svoji práci jinak: výbral z lexikonu řadu měst - škoda, že ne všechny! -, rozdělil je do skupin podle štitových znamení a tato pak u každé skupiny rozebírá, vykládá a hodnotí. Je to vpravdě klasická ukázka h e r a l d i c k é i k o n o l o g i e, i když zůstala přísně odbornému rázu mnoho dlužna. To ale připišme na účet autorovy snahy, podat tuto látku z á b a v n ý m (unterhaltsam) způsobem.

Kriticky zde tuto knihu rozebírat nemůžeme, i když jsou tu místa, která přímo volají po diskusi. Ale celá matematika je nám přiliš vzdálena a bez náležitého studia pramenů se nelze do polemiky pouštět.

Zato budíž zde upozorněno na něco, co se týká přímo Moravy. V kapitole o festivalových městech ("von Prag bis Havanna") dotýká se autor také znaků Olovouce a Moravské Třebové, které jsou - až na barvu jazyka orlice - shodny s historickým znakem země Moravy. Popisuje je jako "in Blau die rotsilberne geschachte mährische Aarin" (= orlice).

A a r i n! To slůvko byste marně hledali v běžných, ba i důkladných slovnících. Nejvíce byste tam našli, že A a r je staro germánsky o r e l. Tak se skutečně orel kdysi nazýval. Protože byl odsávna pokládán za krále ptáků, bylo mu později přidáno jakési epitheton ornans slůvkem a d e l, tj. vznesený. Z názvu a d e l - a a r vzniklo pak dnešní Adler. A německá heraldická terminologie znala

jen tento termín. Je to tedy poprvé v historii, že se německé heraldické názvosloví sklání před vžitým moravským a přizpůsobuje se mu. Zásluhou Machatscheckovou ovšem, který ta dávno skoro zapomenutá slova opět oživil. Nemohu se jaksi zbavit dojmu, že Machatscheckův vztah k Moravě je hlubší.

Zbývá ještě všimnout si ilustrací. To je ovšem kapitola velmi trapná. Ilustrátor Herbert Hickstein na věc zřejmě svými heraldickými znalostmi nestačil. Ač se práce na lexikonu z r. 1979 nezúčastnil, podobají se některé jeho znaky těm z lexikonu jako vejce vejci: vykazují totiž navlas stejné heraldické zrůdnosti. (Přitom budiž poznamenáno, že i ten lexikon zůstal co do čistoty a ryzosti znakových ilustrací daleko za průměrem.) Jen namátkou poukazují na znaky Lunzenau (modrá voda v modrém štítku) a Halle (černý lem půlměsíce a černé poloviny rohů hvězd). Některé znaky mají své štíty i několikrát barevně olemovány, bezdůvodně a v rozporu s jejich blasonem. Jiné znaky se podobají spíše svým karikaturám než samy sobě. I když přihlédneme k převážně zábavnému rázu a účelu této publikace, musíme takovéto heraldické kejkliřství co nejrozhodněji odmítnout.

Zv-ý

Zpravidla j KGH Ostrava, jehož 2. - 4. číslo ročníku 1980 vyšlo teprve letos se značným zpožděním, přináší mimo jiné též několik článků o městské heraldice. Je potěšitelné, že se tomuto živému oboru heraldiky věnuje stále

větší pozornost. Článek K. Hrbáčka Není Petřvald jako Petřvald je velmi zajímavý. Týká se Petřvaldu v okresu Karviná, který byl r. 1955 povýšen na město a jemuž byl 1974 schválen nový znak. Do tohoto se dostaly h r u b o u n e v ě d o m o s t í kužely olomouckého arcibiskupství z pečeti m o r a v s k é h o Petřvaldu. Tato heraldická kuriozita nezůstane asi osamocena (Chropyně!). Není to dobrá perspektiva pro očekávaný kodex našich městských znaků.

Druhý článek téhož autora O novotvaru v městské heraldice je dosti problematický. Tak zvaný "novotvar" se tu definuje jako "každé nově vytvořené, dosud (doplňuji v heraldice) nepoužité znamení bez ohledu na jeho kvalitativní stránku". Logicky se této definici nedá nic vytknout, nicméně praxe přinese otázky a problémy. Tak hněd třeba to "nově vytvořené": jaký je terminus a quo pro tento pojem? Ale má vůbec smysl jakákoliv meditace v tomto směru? Tém "novotvarům" se neubráníme. Vývoj si je vynutí. Budou však vždy lehce poznatelný a tím se právě odliší nové městské znaky od starobylých.

Další článek Udo Wanderburga Znak města Hlučína přináší na čtyřech stranách ilustrací celkem 19 zobrazení městského znaku od nejstarší dochované pečeti na listině z r. 1551 až po moderní razítka. Reprodukce těchto památek jsou zřetelné a budou tedy vitaným studijním materiálem pro badatele. To je nesporný klad. Jinak autor nic nevyřešil. Zřejmě nezná pravý význam erbu Kornic. Vůbec nedokládá, odkud

jsou známy barvy znaku zelená a zlatá.
(Místo v citovaném dopisu ministerstvu
vnitra "v zeleném štíťe všecko zelené"
je zřejmě jen přepsání nebo chyba tisku.)
Ze se to v článku "paprščitostí" hvězd jen
hemží, to už je podružný detail.

Zv-y

Z připravovaných knih

Jako další publikaci k Pilnáčkovu výročí připravuje Státní oblastní archív v Brně jeho dosud nevydané dílo, dokončené r. 1948 a nazvané "Neznámé rody a znaky staré Moravy", ovoce pokračující Pilnáčkovy práce nad moravskou genealogií a heraldikou. Skládá se ze dvou částí, první splnuje název, druhou tvoří doplnky ke Staromoravským rodům. Dílo, čítající 333 stran formátu A 4, psaných strojem, bude rozmnoženo offsetem. Obsahuje 1089 hesel a kapitolu "Neurčené moravské znaky". Je doprovázeno 202 nákresy znaků podle Pilnáčkových předloh. Hlavním zdrojem nových informací byly pro Pilnáčka tentokráte bernové přiznávací listy ve Státním oblastním archívu v Brně, které sahají až do doby po Bílé hoře. Kromě nich Pilnáček čerpal četné údaje z jiných archívů (některé byly za války zničeny) a z literatury, mnohdy těžce dostupné. Hrubý časový rámec Staromoravských rodů do r. 1600 byl i tu v podstatě dodržen, avšak přesahy až do počátku 17. století jsou relativně častější. Pilnáček věnuje jako obvykle pozornost i některým městanským rodům.

Úloha vydavatele (Mojmír Švábenský)

byla značně obtížná. Bylo třeba upravit rukopis po jazykové i slohové stránce, ale tak, aby zvláštnosti Pilnáčkovy dikce byly pokud možno zachovány. Bylo potřebí opravit chyby, pokud se na ně při kontrole příšlo. Pilnáčkovo dílo nemohlo být doplnováno hojnější mírou, i když se takové přání vyskytlo, protože to by již nebyl Pilnáček. Jen v případě duplicitních a triplikitních Pilnáčkových hesel, která byla odstraněna, bylo sáhnuto do moravských původních knih a do matriky rytířstva a odtud byla editorem zpracována náhradní hesla na základě volné úvahy (doufáme, že se čtenáři nebudou pro to horšit). Naproti tomu byla ponechána chybná hesla, známá z literatury.

Obsah byl zpřístupněn jmenným rejstříkem, omezujícím se jako ve Staromoravských rodech jen na záhlaví hesel. Rejstřík nezachycuje tedy jména rodů v textu, což je jistě určitým nedostatkem, myslím však, že ospravedlnitelným. Nedostatečné Pilnáčkovy údaje o literatuře se vydavatel snažil kompenzovat obsáhlým seznamem použité literatury na str. 269-293, jenž je myšlen také jako určitá pomůcka pro genealogy. Pro doplnění Pilnáčkova díla přidal editor na str. 250-267 statí "Knihy přijímání do rytířského stavu Moravského markrabství" se soupisem šlechty přijaté v letech 1535-1650 mezi moravské stavy, čímž byly verejnosti zpřístupněny dva důležité genealogické a heraldické prameny.

Pro nenadálé technické potíže přijde dílo do prodeje až v příštím roce. Cena zatím nebyla stanovena.

- švá

Heraldika v televizi

Sběratelům nejrůznějšího zaměření je jistě dobré znám pořad ostravské televize ANO - NE. Soutěž, jejíž účastníci zábavnou formou představují výsledky své práce a znalosti, si povšimla i heraldiky. V únoru byl natočen její další díl, v němž se střetli Karel Liška z Radotína, význačný znalec městské heraldiky, a Emil Konopásek z Prahy, známý heraldický kreslíř.

Doufáme, že žádný z našich členů si nezapomene zapnout televizor 24. 9. 1982, kdy bude pořad vysílán.

Han

Kapitoly z heraldiky II.

Tak se nazýval cyklus přednášek uspořádaný Socialistickou akademii v Praze. Semestr, probíhající v dubnu a květnu t.r., byl zaměřen na heraldické památky hlavního města. Lektoři cyklu byli členové pobočky Heraldika ČNS. V průměru 80 - 100 posluchačů vyslechlo tato téma:

Dr. M. Buben: Rodová heraldika, K. Liška: Znaky měst pražských, Ing. M. Chromý - ing. F. Kučera: Heraldické památky na náhrobcích, PhDr. P. R. Pokorný: Kulturní dědictví heraldiky, Dr. M. Buben: Heraldika ve světovém kontextu, JUDr. Z. M. Zenger: Heraldická procházka Královskou cestou.

Všechny přednášky byly doplněny bohatým obrazovým materiálem a napomohly k další popularizaci heraldiky.

Han

Inzertní rubrika pro
heraldiky a genealogy našeho klubu.

Otiskujeme zdarma tyto druhy inzerátů:
Koupě, prodej, výměna heraldické, genealogické a historické odborné literatury.
Genealogické dotazy, pátrání po předcích, po neznámých znacích a.j.

XXXXXXXXXXXX

Ke kompletaci všech ročníků "Časopisu ro-dopisné společnosti" koupím ročník 11 - 1939. Mohu nabídnout též výměnu za jiné roč. ČRS.

V. Walter Jižní nám. 11, 619 00 Brno

Erbovní knížky na rok 1937 a 1940 koupím nebo vyměním za jiné ročníky.

V. Walter Jižní nám. 11, 619 00 Brno

Úprava rukopisů

K otištění se přijímají příspěvky členů Genealogického a heraldického klubu DK ROH Královopolské strojírny v Brně, případně i práce nečlenů. Redakční rada si vyhražuje právo zkrátit zaslány příspěvek, aniž by se tím narušil jeho smysl. Závažnější zásahy do textu lze provést jen s vědomím autora.

Za správnost a původnost článků odpovídají autoři. Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

Citace - musí odpovídat ČSN 01 0197. U citací knih se uvádí jméno autora, název díla, místo a rok vydání a strana, která se citace týká.

U časopisů nejdříve jméno autora článku, název článku, název časopisu, ročník, rok vydání, číslo a strana.

U pramenů uvádíme nejdříve instituci, kde je pramen uložen, fond a číslo, pod kterým je uložen, příp. bližší označení - karton, svazek, folio, strana apod.

Citace se uvádějí vždy v původním znění a v původní řeči, citace v jiné abecedě než v latince se přepíše do latinky.

Úprava strojopisu - příspěvek musí být napsán psacím strojem s normálními typy (ne perličkou) na bílém papíře formátu A4 jen po jedné straně.

Na jednom řádku smí být nejvýše 60 úderů včetně mezer. Stránka smí obsahovat nejvýše 30 řádků. Kresby musí být předem konsultovány s redakční radou.

Příspěvky musí být odevzdány ve dvou kopiích. Příspěvky nejsou honorovány.

GENEALOGICKÉ A HERALDICKÉ INFORMACE

Vydává jako interní tisk pro potřebu členů v nepravidelných lhůtách Genealogický a heraldický klub při DK ROH Královopolské strojírny v Brně, Palackého 78.

Odpovědný redaktor: František Špirk

Řídí redakční rada: PhDr Tomáš Krejčík (výkonný redaktor)
JUDr Jiří L. Bílý a Vilém Walter

Příspěvky zasílejte ve dvou kopiích na adresu PhDr Tomáš Krejčík, Grohova 33, 602 00 Brno.

Kresba na obálce: Jiří Hanáček

Bezplatný odběr vázán zaplacením ročního členského příspěvku.

Povoleno odborem kultury NV města Brna č.j. 7/82.

VÝVOD JOŽI UPRKU

Jiří
Bíla

Alžběta
Čabálová

František
Macháček

odd. 1786

Ondřej
Uprka
odd. 1764

Anna
Kallová

Josef Bíla
nar. 1781

Magdalena
Brachovská

Ondřej Uprka
nar. 1786

odd. 1836

Kateřina Bílová
nar. 1813

Jan Uprka
nar. 1836

odd. 1860 —— JOŽI UPRKA
nar. 1861 zemř. 1940

Příloha GHI č. 2/1982

Eva
Macháčková
nar. 1836

Jiří Macháček
nar. 1799

odd. 1830

Eva Lešková
nar. 1814

Jiří
Macháček
nar. 1767

odd. 1762

Anna
Kolacijová
nar. 1772

odd. 1765

Ondřej
Leška
nar. 1772

odd. 1766

Alžběta
Gorošákové
nar. 1781

odd. 1775

Jan
Macháček

Kateřina
Pekorníková

Tonáš
Kolacíja

Eva
Jekubičková

Martin
Leška

Kateřina
Pašková

Martin
Gorošák

Kateřina
Sedláříková